

Uuden 13.6.2011 voimaan tulevan ampuma-aselain ongelmat

Johdanto:

Ampuma-aselain uudistus koskettaa suoraan 700.000 ampuma-aseiden luvanhaltijaa ja välillisesti useita eri intressipiirejä. Kun mukaan lasketaan rinnakkaisluvut, sekä ilma-aseet, on harrastajia yli miljoona. Lakiuudistus pitää sisällään ampuma-aselainsäädännön, ampumaratojen laittamista ja kunnossapitoa koskevan lainsäädännön sekä ilma- ja jousiaseita koskevan lainsäädännön.

Uuden lain tulisi edistää aseturvallisuutta, sen tulisi olla pitkäikäinen, kestävä ja huomioida harrastajat sekä asealan sidosryhmät aina yhdistyksistä luvanvaraista elinkeinoa harjoittaviin yrityksiin.

Kiistellyn aselainuudistuksen ensimmäisen osan sisältö on hyväksytty eduskunnassa **27.10.2010**.

Perustuslakiongelmien erikoistuneen arvostetun tutkijan mukaan hallituksen esitys uudeksi aselainsäädännöksi on osoittautunut oletettua hatarammaksi ja suurelta osin perustuslain vastaiseksi.

Eduskunnan vastaus EV 149/2010 vp - HE 106/2009 vp hyväksyttiin presidentin esittelyssä **11.2.2011** ja ampuma-aselain muutokset astuvat voimaan **13.6.2011**.

Kuitenkin muun muassa ampuma-asekouluttajan velvollisuuksia ja vastuutta, sekä muita seikkoja määrittelevät asetukset puuttuvat yhä edelleen.

On myös tärkeää huomata että lääkärin ilmoitusoikeus muutettiin hallintovaliokunnassa ilmoitusvelvollisuudeksi, vasta sen jälkeen kun kyseinen mietintö oli ensin käsitelty perustuslakivaliokunnassa.

Toimittiinko tällä menetetyllä perustuslaissa edellytetyn lainsäätämisen järjestyksen vastaisesti, koska nyt laissa säädetty ilmoitusvelvollisuus puuttuu käsityksemme mukaan kansalaisten perustuslaillisiin oikeuksiin, joihin myös perustuslakivaliokunta oli ottanut kantaa ?

Varmaa on kuitenkin se että uusi aselaki tuo mukanaan joukon muun muassa lain soveltamiseen liittyviä ongelmia. Lainvalmistelua sekä tulevaa lakia kritisoi myös Oikeuskansleri Jaakko Jonkka, ennen lain vahvistamista antamassaan vastauksessa, jossa Oikeuskansleri Jaakko Jonkka toteaa että "*Eduskuntalain säätäminen, mukaan luettuna lain muuttaminen, ja sen sisällön harkitseminen on yhteiskuntapoliittinen tarkoituksenmukaisuuskysymys. Varsinainen lainvalmistelu tapahtuu asianomaisessa ministeriössä, joka laatii lakiehdotuksen tai lakiehdotukset sisältävän hallituksen esityksen. Valtioneuvoston yleisistunto päättää ministeriöstä tapahtuvasta esittelystä hallituksen esityksen esittelemisestä tasavallan presidentille, joka päättää esityksen antamisesta eduskunnalle.*

Lakiehdotuksen hyväksymisestä ja lain sisällöstä päättää viime kädessä eduskunta, joka tarvittaessa selvittää, että säädettävän lain säännökset ovat sopusoinnussa perustuslain kanssa. Lain perustuslainmukaisuuden tutkiminen on ensi sijassa etukäteistä, mikä tarkoittaa sitä, että

eduskunnan perustuslakivaliokunta tutkii perustuslain 74 §:n mukaan tarvittaessa lakiehdotuksen perustuslainmukaisuuden.

Eduskunta käyttää sille kuuluvaa lainsäädäntövaltaa pääasiallisesti hallituksen esityksiin sisältyvien lakiehdotusten pohjalta siten kuin perustuslaista ja eduskunnan työjärjestyksestä lähemmin ilmenee. Säädösvalmistelusta riippuu, millaiseksi lakiehdotusten käsittely muodostuu eduskunnassa.

Eduskuntakäsittelyn aikana lakiehdotuksiin voidaan syystä tai toisesta tehdä ja tehdään muutoksia. Puuteiden korjaaminen enemmän ei kuitenkaan oikein hyvin sovellu eduskunnan tehtäviin, jos korjaaminen edellyttää lainvalmistelun kaltaista toimintaa. Vaarana on, että eduskunnan hyväksymään lakiin saattaa korjaamisesta huolimatta puutteellisesta lainvalmistelusta johtuen jäädä aukollisia ja tulkintaa vaativia seikkoja, joita lakia soveltavat viranomaiset ja viime kädessä tuomioistuimet joutuvat ratkaisemaan. Tuomioistuimen joutumista jatkamaan lainsäätäjän työtä tulisi välttää."

Oikeuskansleri Jaakko Jonkka toteaa vastauksessaan myös että: "*Eduskunnan vastaus 149/2010 on esitelty tasavallan presidentille. Ottaen huomioon, mitä olette kirjoituksissa esittänyt ja mitä asian käsittelystä on edellä esitetty, ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että eduskunnan säätämien lainmuutosten soveltamisen yhteydessä voi syntyä tulkinnallisia tilanteita."*

Oikeuskansleri on kiinnittänyt myös huomiota siihen lakien voimaantuloon liittyvään näkökohtaan, että viranomaisten tulee seurata hallinnonalallaan lakien soveltamista ja havaittaessa puutteellisiin säännöksiin tai muihin seikkoihin perustuvia soveltamisongelmia tulee harkita, millaisiin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdyttävä. Tarvittaessa asiantilan korjaamiseksi tulee ryhtyä toimenpiteisiin säännösten tarkistamiseksi.

Tämän dokumentin sisältö on ollut esillä Oikeuskanslerilla, vastausta annettaessa. Koko vastaus löytyy aselaki-infon sivuilta, osoitteesta <http://www.aselaki.info/>

Uuteen 13.6.2011 voimaan tulevaan aselakiin on jäänyt huomattava määrä kysymyksiä herättäviä epäkohtia ja yksi näistä on niin sanottu "starttipistooli kysymys".

Hallintovaliokunnan jäsenen Pekka Ravin (Kok.) lakia valmistelleelta taholta 25.2.2011 saamassa vastauksessa Projektipäällikkö Mika Lehtonen toteaa että "**Starttipistoolleita ei siis olla sisällyttämässä asetyypinä ampuma-aselain soveltamisalaan**", kun kuitenkin Sisäasiainministeriön 10.2.2011 julkaiseman tiedotteen mukaan "Ampuma-aseiden määritelmää laajennettiin uudistuksessa kattamaan myös esineet, jotka ovat helposti muunnettavissa ampuma-aseiksi. **Tällaisia ovat esimerkiksi osa starttipistoolleista.** Luvanvaraisiksi osiksi tulevat jatkossa myös aseiden rungot, sulkulaitteen osat sekä äänenvaimentimet."

Samasta asiasta on kerrottu myös Poliisi-lehden numerossa 3/2010, jossa Sisäasiainministeriön viestintäyksikön tiedottaja Jussi Toivanen toteaa saman kuin nyt edellä mainitussa tiedotteessa.

Samaisesta vastauksesta käy myös ilmi se että projektipäällikkö Mika Lehtosen mukaan ampuma-aseen määrittely tapahtuu myös "**viimekädessä käräjäoikeudessa syyteasian käsittelyn yhteydessä**", sekä myös Mika Lehtosen näkemys siitä että: "**tuomioistuimissa on asian sitä edellyttäessä tähänkin asti arvioitu, onko joku esine ampuma-ase vai ei**".

Lisäksi laissa ampuma-aselain muuttamisesta (124/2011) viitataan väärään hallituksen esitykseen, joten vasta hyväksytty epäonnistunut laki pitää useiden epäkohtien lisäksi sisällään muitakin virheitä.

Lakitekstin viitetiedoissa nimittäin viitataan hallituksen esitykseen HE 106/2010, joka aselain sijaan käsittelee hallituksen esitystä eduskunnalle Kiinan kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Oikea olisi ollut HE 106/2009, mutta nyt lakitekstiin sekä Suomen viralliseen säädöskokoelmaan on hyväksytty ja vahvistettu HE 106/2010.

Huonoa lainsäädäntöä ei siis arvostella turhaan!

Yksityiskohtaiset ongelmat ja epäkohdat:

Laki ampuma-aselain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ampuma-aselain (1/1998) 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 3 §, 17 §:n 1 momentin 6 ja 8 kohta, 25 §, 27 §:n 3 momentti, 43 §:n 1 momentin 7 kohta, 44 §:n 1 momentti, 45 §, 45 b §:n 2 momentti, 50 §:n 2 momentti, 53 §, 54 §:n 2 momentti, 55 §:n 1 momentti, 66 §:n 2 momentti, 67 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentin 5 kohta, 69 ja 89 §, 103 §:n 9 kohta, 119 §:n 1 momentin 3 ja 7 kohta sekä 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 27 §:n 3 momentti, 43 §:n 1 momentin 7 kohta, 45 b §:n 2 momentti, 50 §:n 2 momentti, 54 §:n 2 momentti, 69 ja 89 § sekä 119 §:n 1 momentin 7 kohta laissa 601/2001, 25 ja 53 § osaksi laissa 601/2001, 45 § osaksi laeissa 601/2001 ja 508/2009, 103 §:n 9 kohta laissa 532/2007 ja 119 §:n 3 momentti laissa 508/2009,

lisätään 19 §:n 1 momenttiin uusi 2 a kohta, lakiin uusi 19 a §, 43 §:n 1 momenttiin siitä lailla 601/2001 kumotun 8 kohdan tilalle uusi 8 kohta, lakiin uusi 45 c ja 45 d §, 46 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 53 a, 67 b, 110 a—110 c ja 112 b § sekä lakiin siitä lailla 601/2001 kumotun 114 §:n tilalle uusi 114 § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Mitä tässä laissa säädetään ampuma-aseista, koskee myös ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä ja kaasusumuttimia. Kaasusumuttimiin ei kuitenkaan sovelleta 2—10, 12, 15, 31—33, 35, 35 a, 36, 42—45, 45 a, 45 b, 45 d, 46—53, 53 a, 54, 55, 56—59, 59 a ja 60—63 §:ää, 66 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtaa, 67 b, 68, 70—72, 74—77, 80—82, 89, 90, 110, 110 a—110 c, 112, 112 a ja 112 b §:ää. Muista soveltamisalaa koskevista poikkeuksista säädetään 17 §:ssä.

2 §

Ampuma-ase

Ampuma-aseella tarkoitetaan välinettä, jolla ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla voidaan ampua luoteja, hauleja tai muita ammuksia taikka lamaannuttavia aineita siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle. Ampuma-aseeksi katsotaan myös sellainen esine, joka muistuttaa ampuma-asetta ja joka rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta on ilman erityistietoja ja -taitoja muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi.

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä ampuma-asetta ei pidetä 1 momentissa tarkoitettuna esineenä.

Pykälän 2 § lausekkeen, ”*Ampuma-aseeksi katsotaan myös sellainen esine, joka muistuttaa ampuma-asetta ja joka rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta on ilman erityistietoja ja -taitoja muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi.*”, tulkinnallinen epäselvyys johtaa siihen että lain tullessa voimaan, tulee starttipistoolien, ilma-aseiden sekä mahdollisesti aseita muistuttavien aselelujen omistajista kyseisen pykälän mukaan ampuma-aseen omistajia.

Pykälän 2 § mukainen ampuma-aseen määritelmä on huomattavan epämääräinen sekä ilman lailta vaadittavaa täsmällisyyttä laadittu, jonka johdosta se aiheuttaa ongelmia kansalaisen oikeusturvalle, koska pykälässä tehdään luvanvaraiseksi aiemmin luvasta vapautettuja esineitä, joista on teoriassa tai käytännössä mahdollista valmistaa ampuma-ase. Kyseisen lakipykälän tulkinnan mukaan mikä tahansa ampuma-asetta muistuttava ja joka rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta on muutettavissa ilman erityisiä tietoja ja - taitoja on yksiselitteisesti ampuma-ase. Kyseinen pykälä ei anna tässä tulkinnan varaa.

Tahdomme erityisesti muistuttaa siitä teknisestä tosiseikasta, että mekaanisesti ampuma-ase on verrattain yksinkertainen esine, jollaisia on valmistettu jo yli 500 vuotta ja käytännössä jokainen peruskoulun teknisen- tai metallityön tunneille osallistunut henkilö pystyy sellaisen niin halutessaan valmistamaan tavallisista rautakaupasta saatavista tarvikkeista, käyttäen tavanomaisia perustyökaluja.

Kyseisen laintulkinnan mukaan laillisesti hankitun ja hallussa pitämänsä esineen omistaja voi joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen, jo pelkästään omistamalla esineen, josta voi mahdollisesti valmistaa luvanvaraisen ampuma-aseen. Kuitenkaan näitä esineitä ei määritelmällisesti täsmennetä riittävällä tavalla laissa, sen esitöissä tai edes asetusluonnoksessa, jättäen tulkinnan täysin tuomioistuimen ja syyttäjän harkittavaksi.

Tämä määritelmällinen puutteellisuus voi kriminalisoida henkilön omistaman tai hallussapitämän esineen hänen tietämättään, (luvaton ampuma-aseen tai aseenosan hallussapito), ilman hänen oma-aloitteista tekemistään rikoksen suorittamiseksi tulkinnan muuttuessa, vaikka esine olisi hankittu ja hallussapidetty laillisesti tulkinnan muutokseen asti, siitä huolimatta että esinettä ei olisi edes tarkoitettu ampuma-aseeksi tai sellaiseksi muunnettavaksi välineeksi.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää rikostunnusmerkistön täsmällisyyttä ja ennakoitavuutta. Rikoslain 3 luvun 1 §:n perusteella rikokseen syylliseksi saa katsoa vain sellaisen teon perusteella, joka tekohetkellä on laissa nimenomaan säädetty rangaistavaksi, ja kun ampuma-aselain sisältö ei esimerkiksi eräiden starttipistoolien osalta ole yksiselitteinen ja tarkkarajainen ei menettelyn rangaistavuutta tai rikosvastuuta ei voida tässä epäselvässä tilanteessa perustaa laajentavaan laintulkintaan tai analogiapäätelyyn.

Pykälä on sinällään myös ristiriitainen, koska ampuma-aseen valmistaminen ilman asianmukaista lupaa on jo nykyisinkin kielletty. Toistaiseksi voimassa olevan lain mukaan sellaisten esineiden omistaminen ja hallussapitäminen, joista mahdollisesti voi valmistaa ampuma-aseen, ei ole kriminalisoitu, ennen kuin niistä tosiasiallisesti valmistetaan luvattomasti ampuma-ase.

Ei myöskään ole oikeusvaltioiden periaatteiden, oikeuden tulkinnan tai yleisten oikeusperiaatteiden mukaista jättää laintulkintaa sellaiseksi, että sitä voidaan muuttaa koska tahansa, milloin tahansa ja millaiseksi tahansa, vailla lailta odotettavaa ennakoitavuutta.

Lausekkeen, "*ilman erityistietoja ja -taitoja muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi*", voidaan myös katsoa puhekielessä tarkoittavan yksinkertaistettuna sitä, että tavallisesta jousitoimisesta ilmakivääristä voidaan valmistaa pienoiskiväärin patruunaa ampuva luvaton ampuma-ase. Koska valmistaminen onnistuu tavallisten työkalujen avulla, tarvikkeiden löytyessä jokaisesta sekatavara-kaupasta, ei edellä mainitun kaltaisen muutostoimenpiteen voida katsoa pitävän sisällään nyt laissa esitettyjä erityisiä tietoja ja taitoja.

Mikäli valmistaminen suoritetaan edellä kuvatulla tavalla, kyseessä on jo nykyisen ampuma-aselain, sekä oikeuskäytännön mukaan luvaton ampuma-aseen valmistaminen, ellei toimelle ole haettu- ja saatu asianmukaista lupaa.

Internetistä löytyy kaiken kaikkiaan kaikki tarvittava tietous ampuma-aseen rakentamiseksi. Samaten kyseinen tieto löytyy tuhansista kirjallisista lähteistä. Nyt esitetyt erityistiedot ja -taidot ovat myös varsin erikoisia siinä suhteessa, että ampuma-aseen hallussapito- ja rinnakkaisluvan haltijat tietävät erittäin suurella varmuudella perustiedot ampuma-aseen rakenteesta ja minkälainen patruunapesä eri kaliiperisissa aseissa on, jo pelkästään sen perusteella, että tätä kysytään muun muassa ampuma-aseen lupaa hakiessa.

Myöskään Internetin, kirjaston, sen paremmin kuin porakoneen, rautasahan tai viilankaan käyttöä ei käsittääksemme voida pitää erityisenä tietona tai taitona.

Myös varsinainen käsite esitetyistä erityisistä tiedoista sekä taidoista on vähintään erikoinen, jos esimerkiksi ajatellaan sitä että esimerkiksi Projektipäällikkö Mika Lehtonen on todennut Hallintovaliokunnalle antamassaan vastauksessa asiasta seuraavasti: "*Eryytiedot ja -taidot ovat sellaisia tietoja ja taitoja, joita ei jokamiehellä ole. Esimerkiksi ampuma-aseen muuntaminen ilma-aseesta edellyttää tietoa siitä, minkälainen ampuma-aseen patruunapesän ja iskurikoneiston on oltava. Nämä*

molemmat puuttuvat ilma-aseesta eikä kummankaan rakenteen hallintaa voida pitää jokamiehen taitona vaan erityistietoja ja -taitoja edellyttävänä toimenpiteenä."

Projektipäällikkö Lehtonen viittaa kyseisessä vastauksessaan pitävänsä erityistietona patruunapesän mitoitus tai ampuma-aseen perusrakenteen väljää tuntemista. Mielestämme tämä Internetistä alle minuutissa löytyvä tieto ei voi olla erityinen tieto kenellekään muulle, kuin täysin lukutaidottomalle henkilölle, sillä kyseinen tieto on löydettävissä tuhansista kirjallisista lähteistä ja lukemattomilta Internet-sivuilta (esimerkiksi, Wikipedia, http://fi.wikipedia.org/wiki/.22_LR), josta selviävät myös yksityiskohtaiset mittapiirustukset kyseisestä patruunasta.

Lisäksi Projektipäällikkö Mika Lehtosen vastauksen väittämä siitä, ettei esimerkiksi jousitoiminen ilma-ase sisällä iskurikoneistoa, osoittaa lukutaidottomuutta vastaavaa teknistä asiantuntemattomuutta ampuma-aseiden yleisestä rakenteesta. Jousitoiminen ilma-ase sisältää ampuma-aseelle vaadittavan iskurikoneiston iskuripiikkiä lukuun ottamatta.

Ampuma-aseen määritelmään kuuluu olennaisesti myös 2 § mukaisesti "muu räjähdyspaine", joka jää täsmentämättä lain esitöissäänkin, vielä voimassa olevan ampuma-aselain (1/1998) esitöiden tarkennusten tasolla. Oikeusasteiden ei voida olettaa hankkivan jokaiseen oikeuskäsittelyyn tämänlaiseen ns. "kansanomaisesti" määriteltävien asioiden käsittelyyn liittyen fysiikan ja kemian asiantuntijalausuntoja ilmiön tarkkasanaisten määrittelyjen tekemiseksi tapauskohtaisesti. Projektipäällikkö Mika Lehtosen lausuma "Rypsiöljyn lisääminen ilma-aseen luodin "kuppiin" ei tee aseesta ruutikaasunpaineen tai muun räjähdyspaineen avulla toimivaa.". Projektipäällikkö Lehtonen ei selvästi tunne detonaatiota, eli räjähdystä kemiallisena prosessina lausuttuaan näin.

Lausunto esittää ainoastaan väittämän, jolla ei käsittääksemme ole velvoittavuutta oikeusasteiden suuntaan. Lausuma osoittaa lain tekstin teknisestä laadinnasta vastuullisen tahon asiantuntemattomuutta aiheeseen liittyvistä fysikaalisia sekä kemiallisia prosesseja koskevasta asiantuntemuksesta. Joten ei lienee ole perustellusti oletettavissa, että lain tulkinnat tulisivat olemaan selkeitä, tai ennalta arvattavia eri oikeusistuimissa, esitöiden selkeistä puutteista johtuen.

Niin sanotusta ilmakiväärin dieselöntiefektistä esimerkkinä:

<http://www.youtube.com/watch?v=gLzEqfRveOA>

Sisäasiainministeriön 10.2.2011 julkaiseman tiedotteen mukaan osa aiemmin lupavapaista starttipistooleista muuttuu ampuma-aseiksi, joten pykälä 2 § koskee siten myös näitä. Tämänlaisia esineitä ei kuitenkaan ole tarkentavasti ja riittävän selkeästi yksilöity ampuma-aselaisissa tai sen esitöissä. Vielä ei myöskään ole tiedossa kuinka asiasta informoidaan tällaisen esineen nykyisiä haltijoita.

Koska rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää myös rikostunnusmerkistön täsmällisyyttä ja ennakoitavuutta. Rikoslain 3 luvun 1 §:n perusteella rikokseen syylliseksi saa katsoa vain sellaisen teon perusteella, joka tekohetkellä on laissa nimenomaan säädetty rangaistavaksi. Kun ampuma-aselain sisältö ei esimerkiksi

eräiden starttipistoolien osalta ole yksiselitteinen ja tarkkarajainen, menettelyn rangaistavuutta ja rikosvastuuta ei voida tässä epäselvässä tilanteessa perustaa laajentavaan laintulkintaan tai analogiapäätelyyn.

Varsinkin kun oletetaan että tällä hetkellä kyseisenlaisen starttipistoolin omistava henkilö ei saa tietoa siitä että aiemmin lupaa vaatimaton esine muutetaan lainsäädännöllisin keinoin lupaa vaativaksi, voidaanko häntä syyttää ampuma-ase rikkomuksesta tai ampuma-ase rikoksesta?

3 §

Aseen osa

Aseen osalla tarkoitetaan ampuma-aseesta irrallisena olevaa ase- runkoa, piippua, patruunapesää, sulkulaitetta ja sen runkoa, sulkukappaletta, äänenvaimenninta sekä niitä toiminnallisesti vastaavia osia.

Kyseisen pykälän sisältämät teknisten määritelmien epämääräisyydet alkavat siinä tarkoitettujen välineiden määritelmästä esineistöstä, joka jättää valtavasti tulkinnanvaraisuuksia lakitekstin teknisen asiantuntemattomuuden vuoksi. Kyseinen pykälä aiheuttaa myös täysin kestävämmän, kohtuuttoman tilanteen kaikille aselelujen, ilma-aseiden tai pelkän äänenvaimentimen nykyisille omistajille, koska ristiviittaus pykälän 19 § momentissa 2a ei vapauta edellä mainittuja, kuten se vapauttaa ampuma-aseiden haltijat täysin kuvatusista lupaprosessista äänenvaimentimien osalta.

Kuvattua teknistä ongelmaa ei myöskään voida korjata laintulkinnalla, koska lakiteksti ei yksiselitteisesti salli tuollaisia tulkintoja, vaan on erittäin yksikäsitteinen laajuudessaan. Tulkintaa ei voida luoda myöskään siksi, ettei aseleluille tai ilma-aseille ole olemassa äänenvaimentimia, jotka eivät toimisi ampuma-aseissa. Tämä johtuu äänenvaimentimien toimintaperiaatteisiin liittyvistä fysiikan laeista. Kyseistä lakitulkinnallista epäselvyyttä ei olisi, mikäli kyseisessä pykälässä olisi esimerkiksi mainittu erikseen pois sulkevasti ”Luvanvaraisena ei pidetä leluissa tai ilma-aseissa käytettäväksi tarkoitettuja äänenvaimentimia”, mutta nyt näin ei kuitenkaan ole.

Myös ilmakivääreissä, sekä ilmapistooleissa, käytetään samoihin teknisiin toimintaperiaatteisiin tukeutuvia äänenvaimentimia (toiminnallisesti vastaavia osia), kuin varsinaisissa ruutikaasun paineella toimivissa ampuma-aseissakin.

Tämän teknisesti karkean virheen vuoksi lukuisat ilma-aseharrastajat joutuvat hakemaan ampuma-aseen osan hallussapitoon oikeuttavan luvan kaikille äänenvaimentimilleen ja ilma-aseen piipuilleen. Määritelmällistä virhettä voi kuvata analogialla; ”*Autolla tarkoitetaan nelipyöräistä esinettä ja sitä toiminnallisesti vastaavaa pyörien varassa kulkevaa laitetta.*” Tämä tarkoittaisi autolelujen

katsastuksia, tavallisten ruohonleikkureiden käyttövoimaveroa, kuormarullakkojen päästömittauksia ja ostoskärrien päästöperustaista verotusta.

Vähintään yhtä erikoinen lakitekniinen tulkinta tulee kysymykseen silloin kun ilmakivääriin on asennettu kiinteästi äänenvaimennin. Haetaanko tässä tapauksessa lupaa esinekokonaisuudelle, vai onko edellä mainitun kaltaisen kiintovaimennetun ilma-aseen omistajan kenties fyysisesti irrotettava kyseinen vaimennin ilma-aseesta luvan saamiseksi?

Mikäli kiintovaimentimelle haetaan lupa, sen ollessa edelleen kiinni ilmakiväärissä, tekee se lain tulkinnan mukaan myös kiintovaimennetuista ilmakivääreistä luvanvaraisia, joka taas heijastuu oikeuskäytäntöömme epäselvinä lainrikkomista koskevinä tulkintoina, eri oikeusasteiden noudattaman käytännön mukaan.

Edellä mainitun perusteella on kohtuutonta, sekä erinäisten lakien ja asetusten vastaista, että välittömästi lain tullessa voimaan, tulee ilma-aseen piippujen ja äänenvaimentimen, sekä muiden toiminnallisesti vastaavien, aseiden osiksi oikeuskäytännössä tulkittavien esineiden omistajista luvanvaraisen ampuma-aseen osan omistajia, lakitekstin teknisen asiantuntemattomuuden vuoksi. Asiasta ei ole myöskään mainintaa lain siirtymä säännöksissä.

Kyseinen asia olisi voitu äänenvaimentimien osalta korjata, jättämällä nämä yksinkertaisesti sääntelyn ulkopuolelle nykykäytännön mukaisesti, koska mikään oikeudellisesti sitova sopimus tai direktiivi ei nyt säädettyä luvanvaraisuutta edellytä. Direktiivit edellyttävät vain aseiden osien luettelointia, mutta eivät luvanvaraisuutta kaikille aseiden osille. Lupavapaita äänenvaimentimia on myyty Suomessa kymmeniä tuhansia. Tarkka määrä ei ole tiedossa, koska niitä ei ole koskaan aikaisemmin rekisteröity, kuten ei kuulonsuojaimiakaan.

Kumottava ampuma-aselaki (1/1998) määrittelee myös selkeän yksiselitteisesti ampuma-aseen osaksi sellaisen ampuma-aseesta irrallisena olevan paineenvaraisen osan, jossa on patruunapesä.

Putken, tai piipun, ja patruunapesän yhdistelmä on luvanvarainen ampuma-aseen osa, mutta putki ilman patruunapesää taas ei ole. Tämän merkittävä asiayhteyden (patruunapesä ja putki tai piippu yhdistelmä) katoaminen uudesta aselaista aiheuttaa suuria tulkinnanvaraisuuksia eri oikeusasteissa, koska lainsäätäjä ei ole kyennyt riittävällä tavalla selventämään mikä esimerkiksi on yksiselitteisesti ja ilman tulkintaa luvanvarainen ampuma-aseen piippu.

Onko sellainen sileä putki, johon sopii jokin patruuna, laissa tarkoitettu ampuma-aseen osa? Entä rihlattu putki, johon sopii väljästi jokin ampuma-aseen patruuna ja se kestää yhdenkin patruunan ampumisen rasituksen, onko sellainen putki ampuma-aseen osa?

Yksinkertaistettuna aseiden osaksi voidaan pykälän 3 § tulkinnan mukaan lukea esimerkiksi edellä mainitun mukaan vesijohto- tai kalusteputki joka käytännössä vastaa toiminnallisesti haulikon piippua, johtuen siitä että lainsäätäjä ei ole riittävällä

tarkkuudella, eikä riittävän selkeästi, kyennyt selventämään mitä tarkoitetaan lausekkeella ”*sekä niitä toiminnallisesti vastaavia osia*”.

Vähintään mielenkiintoista, sekä asian kannalta oikeudellisesti merkittävää, on myös se kuinka huolehditaan siitä että aiemmin luvasta vapautetun esineen omistajaa informoidaan esineen muuttuessa lupaa vaativaksi.

On myös huomioitavaa se että missään laissa ei ole säädetty pakolliseksi sitä että valmistajien olisi oltava, ja olisi ollut, pakollista merkitä sarjanumerolla, tai vastaavalla, myytävä aseosa, kuten piippu tai äänenvaimennin.

Uuden aselain myötä tulee tilanne jossa kaupallisen toimijan on merkittävä tiedostoon myytäviä kappalemääriä ja kenelle, niihin on haettava ja oltava lupa, mutta mihin yksikköön, kun vaimentimissa ei ole merkintöjä?

Miten nykyiset, aiemmin lupavapaat äänenvaimentimet ja aseosat aiotaan lisätä aserekisteriin, jos niissä ei ole sarjanumeroa, tai muuta yksilöivää tunnusta?

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

6) ampuma-aseiden, aseosaosien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistamista valtion laitoksissa 110 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuun ottamatta;

8) valtion käytöstään poistamien ampuma-aseiden, aseosaosien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamista 110 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuun ottamatta;

2 luku

Luvanvaraisuus

19 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Tämän lain mukaan luvanvaraista ei ole:

2 a) äänenvaimentimen hankkiminen, hallussapito ja luovuttaminen, jos henkilöllä on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa;

Jos esimerkiksi ensimmäisen asean omistajalla on nykyisen lain voimassa ollessa ollut lupa pienoiskiväärille, johon on myös hankittu aiemmin luvasta vapautettu äänenvaimennin, mikä on äänenvaimentimen omistajan oikeudellinen asema siinä tapauksessa kun kyseinen ase on myöhemmin myyty ilman äänenvaimenninta, tarkoituksena kuitenkin hankkia tilalle toinen ampuma-ase uuden ampuma-aseen hankkimisluvan voimassaoloajan puitteissa.

Lakitekstistä, tai lain perusteluista, ei käy yksiselitteisesti ilmi, oikeuttaako voimassaoleva hankkimislupa hallussapitämään äänenvaimenninta.

Ks. myös pykälän 3 § perustelut.

19 a §

Kielto valmistaa ampuma-ase laittomista osista

Ampuma-asetta ei saa valmistaa laittomasti Suomeen maahantuoduista tai siirretyistä taikka Suomessa laittomasti kaupatuista aseosista.

25 §

Velvollisuus tiedoston pitämiseen

Tässä laissa säädettyä asealan elinkeinon harjoittamisen valvontaa varten on kaupan harjoittamiseen, valmistamiseen, korjaamiseen tai muuntamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan pidettävä tiedostoa ampuma-aseista, aseosista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista. Tiedostoon on merkittävä myös esineen luovuttajan ja luovutuksensaajan sekä esineen korjaamista tai muuntamista koskevan toimeksiannon antajan nimi. Tiedostoon sisältyvien henkilötietojen luovuttaminen on sallittua vain 115 §:ssä tarkoitetulle valvontaviranomaiselle valvontatehtävää varten. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tiedoston pitämisestä.

Ase-elinkeinonharjoittajan on vaadittaessa esitettävä tiedosto poliisille sekä luovutettava se lupaviranomaiselle, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai jos se peruutetaan. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tiedoston esittämisestä ja luovuttamisesta.

Tiedosto on säilytettävä vähintään kaksikymmentä vuotta siihen viimeksi tehdyn merkinnän jälkeen. Tiedosto on hävitettävä sen jälkeen, kun viimeisen merkinnän tekemisestä on kulunut 50 vuotta.

27 §

Aseenkäsittelylupa

Aseenkäsittelylupa voidaan antaa 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana käsittelemään ampuma-aseita, aseena osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. Alle 20-vuotiaalle annettavaan aseenkäsittelylupa on lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan lupa ei oikeuta käsittelemään 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuja ampuma-aseita ennen kuin luvanhaltija on täyttänyt 20 vuotta. Lupahakemuksen käsittelyn edellytyksenä olevan soveltuvuustestin suorittamisesta on voimassa, mitä 45 c §:ssä ja sen nojalla säädetään.

Täysivaltaisen, mutta alle 20 vuotiaan pois sulkeminen, on myös perustuslain 6 §, sekä perustuslain 18 §:n vastaista, vaikka perustuslakivaliokunta on perustellut tätä muun muassa vedoten omaan vakiintuneeseen tulkintakäytäntönsä.

Kyseinen pykälä tosiasiallisesti rajoittaa merkittävästi myös ammatinharjoittamista sekä sen opiskelua, asealaan liittyvissä ammateissa ja siten asettaa yli ja alle 20-vuotiaan perusteettomasti eriarvoiseen asemaan pelkän iän johdosta.

Kyseisessä pykälässä, laissa, tai sen esitöissä, ei myöskään huomioida millään tavalla ase-alalla tällä hetkellä työskenteleviä (kauppiaat, myyjät, toimittajat, jne.), jotka työssään tarvitsevat aseenkäsittelylupaa.

Sisäasiainministeriön poliisiosaston muistiossa hallintovaliokunnalle, toteaa Projektipäällikkö Mika Lehtonen myös että: "*Esimerkiksi Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos IKATA:ssa asesepäntyön opiskelu kestää 2,5-3 vuotta (120 ov). Koulutukseen hakeutuvalla toivotaan aiempaa kokemusta metallin työstöstä. Siten oppilas ei käytännössä kovin usein voine olla alle 18-vuotias.*"

Kyseinen lausuma on kuitenkin harhaanjohtava, sillä metallin työstöä (levyseppähitsaaja, koneistaja, jne.) opetetaan ammattikouluissa, jonne yleensä haetaan välittömästi peruskoulun jälkeen. Asiaan liittyvästä myös pykälän 53 § perusteluissa.

Kyseisessä kohdassa ei myöskään oteta kantaa ase-alan ammatinharjoittajien, eikä esimerkiksi alan toimittajien oikeuteen saada, tai uusia, aseenkäsittelylupa, kuten on ollut mahdollista nykyisen käytännön sekä lain esitöiden mukaan.

43 §

Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

7) merkinanto;

8) 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitettun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttäminen ja kuljettaminen.

Hyväksyttävistä käyttötarkoituksista puuttuu toimiminen ampuma-asekouluttajana, eikä kyseisessä kohdassa myöskään oteta kantaa siihen onko ampuma-asekouluttajan nimeäminen hyväksyttävä syy hankkia ampumaseuralle aseita, laissa erikseen vaaditun lakisääteisen veloitteen täyttämiseksi.

Vähintään yhtä mielenkiintoisia ovat kohdan 8) sääntelyn edellytykset, kun otetaan huomioon se, että tässä muodossa kyseinen kohta tarkoittaa käytännössä sitä, että alaikäinen henkilö (alle 18 vuotias) voi antaa täysikäisen ampua hallussapitamälläan aseella, olematta kuitenkaan täysin oikeustoimikelpoinen (vajaavaltaisuus). Oikeudellisista edellytyksistä, tai vastuukysymyksistä, mahdollisen ampuma-aseella aiheutetun onnettomuuden tai tahallisen teon sattuessa, ei ole riittävällä tavalla selvennetty lain esitöissä, eikä kyseisessä pykälässä.

Uuden ampuma-aselain myötä myös äänenvaimentimen hankkiminen, hallussapito ja luovuttaminen vaativat luvan, mutta mikä on hyväksyttävä käyttötarkoitus luvan saannille, siinä tapauksessa ettei äänenvaimentimen haltijalla ole lupaa ampuma-aselain mukaiselle ampuma-aseelle. Tämä ei myöskään käy ilmi lain esitöistä, eikä tästä ole muutoinkaan lupamenettelyä tai käytäntöjä tarkentavaa lakipykälää.

Ks. myös pykälien 3 § ja 19 § perustelut.

44 §

Hankittavaa ampuma-asetta ja aseiden osaa koskevat edellytykset

Hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseiden osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseen soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään. Metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hankkimislupaa ei voida antaa muuta ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta kuin kertatulitoimista pienoispistoolia taikka pienoisrevolveria varten.

Kyseinen pykälä estää luolapyynnin toteuttamisen siihen parhaiten sopivalla aseella, eli käytännössä pienoispistoolilla, ja ehdottaa luolapyytäjälle hyväksyttäväksi aseiksi sellaista, mitä markkinoilla ei ole, eikä vain Suomea varten tule.

Pykälän voimaantulo lopettaa käytännössä täysin loukku- ja luolapyynnin pistooleilla. Markkinoilta ei käytännössä löydy loukku- tai luolapyyntiin soveltuvaa kertatulitoimista pienoispistoolia. Kertatulitoimiset pienoispistoolit on suunniteltu pääosin vapaapistooliammuntaan (nykyisin ”50 m:n pistooli”) ja ovat ominaisuuksiensa kuten pituuden ja erittäin alhaisen laukaisuherkkyyden vuoksi täysin loukku- ja luolapyyntiin sopimattomia. Revolverin käyttöä vaikeuttaa se, että sen ammuttamelua pystytään vaimentamaan erittäin merkittävästi heikommin kuin pistoolin melua (meluntorjunta). Tämä on erityisesti auki kaivettuun luolaan ryömittäessä ja luolassa ammuttaessa tärkeä huomioitava seikka. Ominaisuus heikentää revolverityyppisen aseiden käytettävyyttä kyseisessä pyynnissä, sekä sillä negatiivinen vaikutus metsästäjän terveyteen kuulon osalta. Vaikeasta asennosta ammuttaessa ei myöskään toisen laukauksen tarve ole harvinaisuus. Ahtaassa paikassa ammuttaessa, myös toisen laukauksen ampuminen eläimen lopettamiseksi tulisi olla mahdollisimman yksinkertaista. Kertatulitoimisella aseella toisen laukauksen ampuminen on mahdollista vasta sen jälkeen, kun ampuja on vedetty aseensa lataamista varten ulos luolasta, ase on jälleen ladattu ja ampuja on saatu uudelleen luolaan tähtäysasentoonsa. Ei voida taata edes välttävällä varmuudella, että Eläinsuojelulain (247/96) ja eläinsuojeluasetuksen (396/96) säädökset kertatulitoimisella pistoolilla täytyisivät luolapyynnin yhteydessä sekä muussa lopetusasekäytössä.

Esitetty lakiteksti painottaa edelleen virheellisesti sitä mikä on sopiva ja mikä sopimaton asetyyppi tai kaliiperi. Asetyyppin tai kaliiperin ”soveltuvuus käyttötarkoitukseensa” on aseturvallisuuden kannalta toissijainen seikka. Pykälästä on luettavissa käsitys, jonka mukaan kertatulitoiminen pistooli olisi turvallisempi kuin muun toimintatavan omaava pistooli. Näin ei ole – molemmat ovat oikeissa käsissä täsmälleen yhtä turvallisia.

45 §

Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseiden osia. Lupaviranomaisella on oikeus saada hakijasta lääketieteellinen arvio, kun saatujen tietojen tai haastattelun perusteella lupaviranomaisella on syytä epäillä luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta ampuma-aseen hallussapitoon. Lupaviranomaisella on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada lääketieteellisessä arvioissa luvanhakijasta sellaiset terveystiedot, jotka ovat välttämättömiä lupaviranomaisen arvioidessa hakijan sopivuutta ampuma-aseen hallussapitoon. Asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on esitettävä määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen. Hankkimislupa pistoolia, pienoispistoolia, revolveria tai pienoisrevolveria taikka niiden osaa varten voidaan antaa vain 20 vuotta täyttäneelle henkilölle. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja -harrastuksessa käytettävää 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten voidaan antaa luonnolliselle henkilölle vain, jos tämä esittää yhdistyslain (503/1989) 4 §:ssä tarkoitettua lupaa saaneen yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kaksi vuotta. Aktiivisen harrastuksen jatkumista koskevaan kahden vuoden ajanjaksoon lasketaan puolet aseellisessa palveluksessa asevelvollisena suoritetusta palvelusta tai puolet naisten vapaaehtoisessa asepalveluksessa suoritetusta palvelusta. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja harrastuksessa käytettävään tämän lain 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen

voidaan myöntää myös, jos henkilö esittää luotettavan selvityksen harrastuksestaan ja työnantajanaan toimivan valtion viranomaisen todistuksen siitä, että hän virkaansa kuuluvissa tehtävissä kantaa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta.

Haettaessa lupaa:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys ja, jos hakemus koskee lupaa 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten, lisäksi riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan;

2) ampumaurheilua ja -harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys;

3) työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen ja että hänellä on hyväksyttävä peruste ampuma-aseen kantamiseen työssään.

Lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa vain asekeräilijälle, jolla on Poliisihallituksen hyväksyntä ampuma-aseiden tai aseiden osien keräilyyn ja jonka ampuma-aseiden ja aseiden osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt. Lupa 43 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella voidaan antaa, kun huollettava henkilö on jättänyt rinnakkaislupaa koskevan lupahakemuksensa ja lupaviranomainen on tutkinut, että rinnakkaisluvan antamiseen on 54 §:ssä säädetty edellytykset.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua harrastusta voidaan pitää aktiivisena, jos eläinten ampuminen 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettulla ampuma-aseella on metsästyskausittain säännönmukaisesti jatkuvaa pyyntiä, johon muu kuin mainitussa lainkohdissa tarkoitettu ampuma-ase ei hyvin sovellu. Eläinten ampumisella tarkoitetaan luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen metsästyksen liittyvää lopettamista. Ampumaurheilu ja harrastus on aktiivista, jos kyseessä on jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen, kilpailun toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen tai kouluttaminen ampuma-aseen käyttöön.

Pykälässä 45 § mainitaan että "*Lupaviranomaisella on oikeus saada hakijasta lääketieteellinen arvio*", mutta kuitenkin lain esitöistä ei riittävällä tavalla ilmene kuinka lääketieteellistä arviota tulkitaan, mitä sillä tarkoitetaan, tai millaisen koulutustaustan henkilöt voivat tämän tehdä. Kyseinen seikka on luvanhakijan oikeusturvan kannalta, sekä perusoikeuksien kannalta erittäin merkittävä. Kyseisessä pykälässä ei myöskään ole tarkemmin säädetty kuinka arkaluontoisia tietoja käsitellään, henkilötietolain 11 § ja 12 §:n mukaisesti. (ilmoitusoikeus vs. ilmoitusvelvollisuus).

Myös kyseisen pykälän lauseke, "*Asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on esitettävä määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen.*", asettaa luvanhakijat tosiasiallisesti epätasa-arvoiseen asemaan lupaharkintaa tehdessä, yhdenvertaisuus- ja perustuslain vastaisesti. Toiselle hakijalle riittää selvitys

suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta, kun taas toisen pitää esittää selvitys syineen ja käytännössä myös pystyä perustelemaan esitetyt syyt.

Onko esimerkiksi varusmies- tai siviilipalveluksesta vapauttaminen tai palveluksen keskeyttäminen riittävän "erityinen syy" kohdella luvanhakijaa perustuslain 6 §:n sekä yhdenvertaisuuslain 6 §:n vastaisesti?

Esimerkiksi vaikkapa aseistakieltäytyjällä on yhtäläinen tasa-arvoon perustuva perustuslaillinen oikeus muuttaa mielipidettään ja käänteisesti myös aseharrastajasta voi tulla aseistakieltäytyjä. Kyseinen vaatimus on eräissä tapauksissa ristiriidassa myös perustuslain 11 § turvaaman uskonnon ja omantunnon harjoittamisen vapauden kanssa, sekä lain (Laki Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa, 655/1985), kanssa.

Lisäksi kyseinen vaatimus on myös lain (Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta, 17.2.1995/194), pykälän 5 §, vastainen, mikäli palvelus on keskeytynyt ennen 45 päivän määräaika. Myöskään sotilasviranomaisen asevelvollisuuslain 97 a §:n mukainen sotilasviranomaisen oma-aloitteinen tiedonantomahdollisuus ei kattaisi alle 45 päivää palvelleita naisia, koska nämä eivät rinnastu asevelvolliseen.

Pykälä asettaa myös luvanhakijat keskinäisesti eriarvoiseen asemaan pelkästään sukupuolen tai asevelvollisuuden perusteella, koska asevelvollisuus on sukupuolisidonnainen asia, aseluvan olematta sitä.

Epätasa-arvoiseksi asian tekee myös se että nykyisen lain aikana alle 20-vuotias, joka aiemmin on saanut ampuma-aseen hankkimis- ja hallussapitoluvan, ei voi saada uutta lupaa ennen kuin täyttää 20 vuotta, jolloin tämä on oikeudellisesti, sekä tasa-arvolainsäädännöllisesti merkittävä epäkohta.

45 b §

Yhteisön ja säätiön asevastaava

Asevastaavan hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa yhteisön tai säätiön kotipaikan poliisilaitos. Poliisilaitos voi vaatia, että asevastaavia on useampia kuin yksi, jos se yhteisön tai säätiön toiminta huomioon ottaen on tarpeen. Asevastaavaksi voidaan hyväksyä sellainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, jota terveydentilansa, käyttäytymisensä ja perehtyneisyytensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseiden osia. Jos asevastaava huolehtii yhteisön 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitetuista ampuma-aseista, asevastaavaksi voidaan hyväksyä vain 20 vuotta täyttänyt henkilö. Asevastaavaksi hyväksymistä koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä olevan soveltuvuustestin suorittamisesta on voimassa, mitä 45 c §:ssä ja sen nojalla säädetään.

Henkilö, jolla on lain edessä täysi-ikäisen velvollisuudet, on jälleen tässäkin esityksen kohdassa vailla samoja oikeuksia kuin 20-vuotias. Pelkkä asetyyppi ei ole riittävä peruste yhdenvertaisuusperiaatteesta poikkeamiselle. (Perustuslaki 2 luku 6 § 2 momentti)?

Näin ollen kyseisen pykälän mukainen tulkinta on myös henkilön ikään kohdentuvaa ikäyrjintää.

Koska ampuma-asevastaavan toimessa kyse on julkisen vallan käytöstä, on valtiovallan asiana huolehtia siitä, että paikkakunnalla on tarvittava määrä ampuma-asevastaavia.

45 c §

Soveltuvuustesti

Hankkimislupaa koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä on, että luvanhakija suorittaa lupaviranomaisen järjestämän hänen henkilökohtaista sopivuuttaan ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon selvittävän soveltuvuustestin. Testin tulosta ei voida yksinään käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena. Testin tulosta saadaan käyttää vain luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta koskevassa arvioinnissa.

Sen lisäksi, mitä testin salassapidosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 29 kohdassa, muulla asianosaisella kuin testin suorittajalla ei ole oikeutta saada tietoja testistä. Testin suorittaneella on tarkastusoikeus vain testin tulokseen. Tulosta koskeva tieto on hävitettävä, kun hakemukseen, johon testin suorittaminen liittyy, annettu päätös on lainvoimainen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin testin sisällöstä sekä soveltuvuustestin suorittamisvelvollisuutta koskevista poikkeuksista tapauksissa, joissa testin suorittaminen ei ole tarpeen aiemmasta testistä kuluneen lyhyen ajan vuoksi tai joissa luvanhakijan henkilökohtainen soveltuvuus on muulla tavoin tullut luotettavasti selvitettyksi.

Soveltuvuustestiä koskevasta osiosta lain esitöissä ei ilmene riittävän selkeällä tavalla, onko harrastajalla oikeus edellyttää julkista terveydenhuoltojärjestelmää, tai muuta julkista tahoa järjestämään soveltuvuustesti, tai miten varmistetaan se että testausmahdollisuus on olemassa yksityisellä sektorilla.

Lakitekstistä tai lain esitöistä ei myöskään ilmene sitä kuka saa tehdä soveltuvuustestin, tulkita sen tulokset, tai edes miten tuloksia tulisi tulkita, eikä myöskään se miten niiden säilyttämisestä huolehditaan voimassa olevien ja asiaa koskevien lakien mukaisesti.

Laatiessaan soveltuvuustestiä koskevia säännöksiä, ei lainsäätäjällä ole myöskään huomionnut sitä tosiasiaa, että tähän yksinkertaisesti ole riittäviä resursseja poliisilaitoksilla, jotka jo nyt ovat äärimmilleen kuormitettuja ruuhkautuneiden lupapalveluiden osalta, jolloin lupa-asian käsittely kohtuullisessa ajassa vaarantuu.

Myös Eduskunnan Oikeusasiamies (Drno 96/4/10) on pyytänyt edellä mainittuun liittyen selvitystä Poliisihallitukselta, ja pyydämme Oikeuskansleria selvittämään asiaa suoraan poliisilaitosten lupavastaavilta, joilla on asiasta varmasti ajantasainen tieto, toisin kuin lainvalmisteluun osallistuneella Poliisihallituksella.

Kyseinen pykälä myös mitätöi itse itsensä, kun lakitekstissä yksiselitteisesti todetaan että "Testin tulosta ei voida yksinään käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena". Tämän johdosta luvanhakijalla on oikeus kieltäytyä kyseisestä testistä (syyttömyys oletama).

Henkilö, jolla on jo ollut yksi tai useampia hallussapitolupia ja rikkeetön historia, on osoittanut käytännössä olevansa sopiva ampuma-aseen hallussapitoon.

Soveltuvuudesta on tällaisen henkilön kohdalla täysin tarpeeton, viranomaisia turhaan kuormittava ja hallussapitoluvan kustannuksia tarpeettomasti korottava.

Ottaen huomioon, että 2 §:n muotoilu pitää sisällään mm. ilma-aseet ja 3 § muotoilu pitää sisällään määrättömän määrän tällä hetkellä lupavapaita ilma-aseiden äänenvaimentimia, tulee soveltuvuustestien järjestäminen olemaan viranomaiselle ylitsepääsemätön tehtävä.

45 d §

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen

Ampuma-asekouluttajaksi voidaan hyväksyä se, joka:

- 1) on täyttänyt 20 vuotta ja suostuu tehtävään;
- 2) on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija;
- 3) on yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen jäsen tai sen palveluksessa; sekä
- 4) on hyväksytysti suorittanut Poliisihallituksen määrittämät vaatimukset täyttävän, poliisin järjestämän koulutuksen (*ampuma-asekouluttajakoulutus*), joka sisältää ainakin ampuma-aseita koskevaan lainsäädäntöön, niiden turvalliseen käsittelyyn ja säilyttämiseen, ampuma-asekouluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä kouluttajana toimimiseen liittyvät opetusaiheet.

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen on voimassa enintään 10 vuotta.

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyy yhdistyksen tekemästä hakemuksesta ampuma-asekouluttajaksi haettavan henkilön kotikunnan poliisilaitoksen poliisipäällikkö tai tehtävään määrätty muu päällystöön kuuluva poliisimies, joka myös muuttaa hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia. Poliisipäällikkö tai tehtävään määrätty muu päällystöön kuuluva poliisimies voi hakemuksesta hyväksyä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuksi koulutukseksi myös muun vastaavat edellytykset täyttävän koulutuksen.

Henkilö, jolla on lain edessä täysi-ikäisen velvollisuudet, on jälleen tässäkin esityksen kohdassa vailla samoja oikeuksia kuin 20-vuotias.

Hallintolaissa mainitun yhdenvertaisuusperiaatteen nojalla viranomaispalvelut on taattava jokaiselle kansalaiselle. Laissa ei ole mainintaa siitä, miten ampuma-asekouluttajapalvelut taataan niille henkilöille, joiden asuinympäristöstä ei löydy ampuma-asekouluttajaa.

Kyseisen pykälän mukaan ampuma-asekouluttaja myös käyttää julkista valtaa, koska kyseinen lausunto on erikseen asetettu välttämättömäksi edellytykseksi käsiaseen hankkimis- ja hallussapitoluvan saamiseksi sekä harrastuksen todentamiseksi (Välttämättömyysperiaate). Tämän johdosta ei ole perusteltua, eikä lain mukaista siirtää viranomaisille kuuluvaa merkittävän julkisen vallan käyttöä yksityisille sekä yhdistyksille. (vrt. yksityinen pysäköinninvalvonta).

Kyseisessä pykälässä, tai muuallakaan laissa, ei riittävällä selvyydellä määritellä ampuma-asekouluttajan tosiasiallisia oikeuksia ja/tai velvollisuuksia, mikä taas vaarantaa perustuslaillisten ja/tai rikosoikeudellisten oikeuksien toteutumisen.

Esimerkiksi miten seuran kuulumaton ja taustoiltaan kunnollinen harrastaja, jonka yhdistymisvapaus on turvattu perustuslain 13 §:ssä, voi todistaa harrastuksensa, tai saada luvan omalle aseelle, siinä tapauksessa jos henkilö ei yksinkertaisesti halua liittyä seuran tai yhdistyksen jäseneksi yleisen oikeuskäytännön mukaan (perustuslain soveltamiskysymys)?

Ampuma-aseluvan hakija harrastustodistuksen saajana voi ilmeisesti myös valittaa saamastaan hallinnollisesta päätöksestään, mutta minne, on tarkemmin sääntelemättä. Valitus tehdään mahdollisesti johonkin toimivaltaiseen tuomioistuimeen, mutta ottaako se käsiteltäväksi asiaa tehtävässä, jota hoidetaan yksityishenkilönä?

Voidaanko valittaa esimerkiksi siitä, että kouluttaja on liian laiska, tai jos aseluvan haltijat eivät saa kouluttajalta sitä palvelua, mitä kouluttajalta voidaan hakijan mielestä odottaa?

Hallintovaliokunnan mietinnön mukaan ampuma-asekouluttajan pitää antaa todistuksia myös seuransa ulkopuolisille henkilöille, mutta voidaanko hänet tosiasiallisesti velvoittaa siihen?

Syntyykö ampuma-asekouluttajalle velvoite mennä radalle henkilön kanssa, jonka hän kokee kenties hankalaksi ja voidaanko ampuma-asekouluttaja haastaa siviili-, rikos-, tai hallinto-oikeuteen passiivisuudestaan tämänlaisessa tapauksessa?

Vähintään perusoikeuksien kannalta tärkeä on se että millainen on ampuma-asekouluttajan seuran oikeudellinen asema edellä mainituissa asioissa?

Millainen on ampuma-asekouluttajan oikeusturva suhteessa asetettuihin velvoitteisiin siinä tilanteessa, missä hän joutuisi myös olemaan radalla kaksi vuotta sellaisten

henkilöiden kanssa, joita hän ei tunne ja joiden mahdollisista rikosrekistereistä tms. taustoista hänellä ei ole mitään tietoa?

Ampuma-asekouluttajan on oltava aina yhdistyksen jäsen tai työsuhteessa siihen, saadakseen ampuma-asekouluttajan statuksen, joten kuinka yhdistykseen kuulumaton taho voi saada kyseisen hyväksynnän, jollei hän ole yhdistyksen jäsen?

Lakiin ei myöskään ole erikseen kirjattu kouluttajalle veloitetta antaa mahdollisuutta harjoitella käsiaseella, lausuntoa, tai suositusta yhdistyksen ulkopuolisille tahoille. Kuitenkin tämän yhdistyksen jäsenen, tai työsuhteessa olevan henkilön kirjoittama todistus on välttämätön edellytys käsiaseen hankkimis- ja hallussapitoluvan saamiseksi.

Kuinka ampuma-asekouluttaja todistaa oman harrastuneisuutensa, ja johtaako tämä todistaminen, tai sen puuttuminen, mahdollisesti eriarvoiseen kohteluun lupaa hakiessa?

Voidaanko vapaaehtoisesti ampuma-asekouluttajan tehtävän vastaanottanut henkilö velvoittamaan toimimaan virkavastuulla ilman lainsäädännön selkeitä veloituksia? Analogisena esimerkkinä tästä on metsästyslaki ja siihen kirjoitetut veloitteet riistanhoitoyhdistyksille ja piireille.

Mikä on ampuma-asekouluttajan velvollisuuksien sekä vaatimusten suhde muihin lakeihin?

Voidaanko ampuma-asekouluttajan kirjoittamalle paperille antaa julkista luotettavuutta nauttivan virallisen asiakirjan status, edellä mainittu huomioon ottaen?

46 §

Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehtot

Lupaviranomaisen on sisällytettävä 43 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella annettavaan lupaan ehto, jonka mukaan luvan haltija ei saa ampua aseella.

Kyseessä on kategorisen 18 v ikärajan ja lakiesityksen 43 § lisäyksen – jolla ikärajan noston haitalliset vaikutukset halutaan kiertää – aiheuttama erikoinen lupamuoto, joka on tarpeeton, jos jatketaan nykyisin voimassaolevan aselain mukaisesti.

Voimassaolevan aselain mukaisesti 15-vuotiaalle voidaan myöntää hallussapitolupa holhoojiensa suostumuksella. Molemmissa tapauksissa, sekä esityksessä että voimassaolevassa laissa, on haluttu turvata 15 – 18 vuotiaan harrastusmahdollisuus, mutta nykyinen voimassaoleva säädös on toimivampi eikä aiheuta tarvetta kummallisille kiertopykälille.

Hallussapitolupaan liitetty ampumakielto ei lisää aseturvallisuutta. Ei ole perusteltua olettaa, että tällaisen hallussapitoluvan haltija pidättäytyisi rikollisesta teosta pelkästään sen vuoksi, että lupaehdon mukaan aseella ei saa ampua.

50 §

Yksityinen valmistamislupa

Lupa voidaan antaa 45 tai 45 a sekä 45 c §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

53 §

Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Ensimmäinen hallussapitolupa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten annetaan luonnolliselle henkilölle 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa mainituista asetyypeistä koostuvaan ryhmään kuuluvaan ampuma-aseeseen enintään viiden vuoden määräajaksi. Kaikki luvanhaltijalle tämän määräaikaisen luvan voimassaoloaikana samaan aseryhmään kuuluviin ampuma-aseisiin annetut hallussapitoluvat annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään samanaikaisesti ensimmäisen määräaikaisen luvan päättymisen kanssa. Sellaista työtä varten, jossa ampuma-ase on välttämätön, lupa annetaan kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Hallussapitolupa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään nuorimman rinnakkaisluvanhaltijan täyttäessä 19 vuotta.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Sellaista työtä varten annettuun lupaan, jossa ase on välttämätön, on sisällytettävä ehto, jonka mukaan lupa on voimassa vain niin kauan kuin luvansaaja toimii kyseisessä työtehtävässä. Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten, on lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella.

Määräaikainen lupamuoto on tarpeeton, ellei jo ennalta tiedetä, koska tarve loppuu. Määräaikaisuus luo ainoastaan lisää lupabyrokratiaa ja kustannuksia – sekä lupahallintoon ja ennen kaikkea harrastajille.

Lakiesityksessä sekä sisäasiainministeriön ohjeissa on vaarallinen ajattelutapa, jonka mukaan määräaikainen hallussapitolupa loisi turvallisuutta. Lupa olisi ikään kuin "koeluonteinen". Määräaikaiset luvat eivät olleet esim. koulusurmien esteenä. Rikollinen teko voidaan tehdä vaikka suoraan kaupasta tullessa. Ensimmäistä hallussapitolupaa hakeva harrastaja on haastateltava ja hänen sopivuutensa ampuma-aseen hallussapitoon on selvitettävä niin hyvin kuin on mahdollista. Jos

hallussapitolupa myönnetään, se myönnetään toistaiseksi voimassa olevana eikä määräaikaisena, asetyypistä riippumatta. Lakiesityksessä, samoin kuin sisäasiainministeriön ohjeissa, tehdään iso virhe siinä, että ne eivät nosta ensimmäisen hallussapitoluvan hakijan ominaisuuksien tarkastelua millään tavalla erityisempään asemaan. Käytettävissä olevia selvitysresursseja tuhlataan myös hakijoihin, joilla on jo yksi tai useampia hallussapitolupia, ja jotka ovat osoittaneet käytännössä olevansa sopivia ampuma-aseen hallussapitoon.

Lakiesityksessä esitetään, että keräilykokoelmaan kuuluvan asean hallussapitolupa voidaan sisällyttää ehto, jonka mukaan keräilykokoelman aseella ei saa ampua. Tämä ei lisää aseturvallisuutta. Esitys on verrattavissa esimerkiksi siihen, että veteraaniautoharrastajan T-Ford:ille asetettaisiin ehto, joka kieltää auton käynnistämisen ja sillä ajamisen.

Yllä oleva soveltuu myös 53 §:ään, jossa kielletään henkilöä ampumasta luvan aseella, jos hänelle on myönnetty lupa 15 vuotiaan vaan ei 18 vuotiaan huoltajana aseiden säilyttämistä ja kuljettamista varten. Ampumakielto ei tee tästä huoltajasta ”turvallisempaa” eikä pykälä edes ole tältä osin tarpeen, jos jatketaan nykyisin voimassa olevan aselain mukaisesti. Tällöin 15-vuotiaalle voidaan myöntää lupa (eikä vain rinnakkaislupa) holhoojiensa suostumuksella, jos muut luvansaannin edellytykset täyttyvät.

Pykälän uusi lisäys unohtaa mustaruutiaseet kokonaan eikä näin ollen enää mahdollistaisi alle 18 vuotiaan mustaruutiaseharrastusta lainkaan.

53 a §

Harrastuksen jatkumisen osoittaminen

Luonnollisen henkilön, jolla on metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitetun ampuma-aseen toistaiseksi voimassa oleva hallussapitolupa, on viiden vuoden kuluttua luvan antamisesta ja tämän jälkeen viiden vuoden välein toimitettava lupaviranomaiselle:

- 1) ampuma-asekouluttajan antama todistus ampumaurheilun ja -harrastuksen aktiivisesta harrastamisesta;
- 2) riistanhoitoyhdistyksen antama todistus loukku- tai luolapyynnin aktiivisesta harjoittamisesta; taikka
- 3) luotettava selvitys ampuma-aseen käytöstä näytökseen, kuvaukseen tai muuhun vastaavaan esitykseen.

Lupaviranomainen voi tarvittaessa vaatia luvanhaltijaa esittämään harrastuksestaan muitakin selvityksiä.

Samat ongelmat harrastuneisuuden osoittamisen kannalta kuin 45 §:ssäkin (riistanhoitoyhdistysten mahdoton tilanne, ampumaseurojen todistukset ja niihin näytön saaminen, alueellinen tasa-arvoisuus).

Lakiesityksen teksti johtaa siihen, että moni harrastaja tulee rikkoneeksi lakia ilman tahallisuutta. Jos harrastajalla on useampia harrastusvälineitä, tulee hänen itse seurata koska mikäkin lupa edellyttää harrastuneisuusselvitystä. Jos selvitys unohtuu tai menee myöhäiseksi on vaarana harrastusvälineiden menettäminen. Vilpitön kysymys: "Onko sinulla tai jollakin lähipiirissäsi mennyt kertaakaan auton katsastusaika tahattomasti niin sanotusti pitkäksi?" Jatkokysymys: "Jos tiedät tällaisen henkilön, pitäisikö hänen ajokorttinsa voimassaolo asettaa harkintaan, mahdollisesti ajo-oikeus peruuttaa ja ottaa hänen ajoneuvonsa valtion hallintaan huutokaupattavaksi Riihimäellä?"

Ammunnan harrastajan kannalta viiden vuoden jaksoissa edellytettävä selvitysten antaminen on tarpeetonta ammunnanharrastajan "simputusta", joka ei tosiasiallisesti lisää aseturvallisuutta mitenkään.

Tämä 53 a §:n lisäys, kuten 45 §:kin, ainoastaan lisäävät harrastuskustannuksia ja tekevät lupaprosessin työlääksi. Nämä eivät ole lainsäätäjälle hyväksyttäviä tavoitteita.

"Lupaviranomainen voi tarvittaessa vaatia luvanhaltijaa esittämään harrastuksestaan muitakin selvityksiä." - Tämä on kohta, joka sallii lupaviranomaiselle täyden mielivallan lupa-asioissa. Ampuma-asekouluttajan todistus, jolla on julkinen luotettavuus, vaaditaan nimenomaan harrasteen osoittamiseksi.

Kuten 119 §:n kohdalla tarkemmin tuodaan esille, niin perustuslakivaliokunta totesi hallituksen esityksessä voimassa olevaksi ampuma-aselaiksi perusoikeuksien kannalta tärkeäksi, että hallussapitoluvan antamisen edellytykset keskeisiltä osiltaan tulevat säädetyiksi laissa eikä alemman tasoilla säännöksillä (PeVL 15/1996 vp).

54 §

Rinnakkaislupa

Lupa voidaan antaa 45 ja 45 c §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään. Huoltajien suostumuksella lupa haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen voidaan kuitenkin antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten myös 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää luvan saajaa koskevat edellytykset. Rinnakkaislupa voidaan erityisen painavasta syystä antaa ampumaurheilua ja -harrastusta varten 18 vuotta vaan ei 20 vuotta täyttäneelle henkilölle 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen.

55 §

Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Rinnakkaislupa annetaan hallussapitoluvan voimassaoloajaksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava lyhyemmäksi ajaksi. Lupa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen annetaan kuitenkin enintään viideksi ja muuhun ampuma-aseeseen enintään kymmeneksi vuodeksi. Jos henkilöllä on 53 §:n 1 momentissa tarkoitettu viiden vuoden määräajaksi annettu hallussapitolupa, annetaan rinnakkaislupa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen määräajaksi, joka päättyy viimeistään hallussapitoluvan päättymispäivänä.

66 §

Lupien ja suostumuksen raukeaminen

Rinnakkaislupa raukeaa, kun hallussapitolupa raukeaa tai peruutetaan. Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten, raukeaa, kun rinnakkaislupien voimassaolo päättyy.

Kyseisen pykälän seurauksena joutuu nuori henkilö täysi-ikäiseksi tultuaan maksamaan jo kerran myönnetystä luvasta uudelleen.

Luvan hinta tulee kolminkertaisena nuorelle henkilölle, eli käytännössä nykyisen lupahinnaston mukaan 15- 17 vuotias joutuu ampuma-aseen hankkimisluvista maksamaan peräti 168 euroa (Huoltajan hankkimislupa 72eur+ rinnakkaislupa 24eur+ varsinainen lupa täysi-ikäiselle 72eur).

Se on jo liikaa, huomioiden lupakäsittelyyn vaadittavan poliisin työmäärän ja sen että lupien ja rinnakkaisluvan hankkiminen ei enää ole missään suhteessa alkuperäisen ajatuksen kanssa.

Edellä mainittu kolminkertainen lupa-prosessi maksuineen asettaa luvanhakijat myös pahasti epätasa-arvoiseen asemaan, joka on myös siten huomioitava oikeuskäytännön mukaisesti.

Muutokset 15 – 18-vuotiaiden harrastajien hallussapitolupien osalta ovat tarpeettomia, jos jatketaan nykyisin voimassa olevan aselain mukaisesti, jolloin 15-vuotiaalle voidaan myöntää lupa (eikä vain rinnakkaislupa) holhoojensa suostumuksella, jos muut luvansaannin edellytykset täyttyvät.

Pykälän uusi lisäys unohtaa mustaruutiaseet kokonaan eikä näin ollen enää mahdollistaisi alle 18 vuotiaan mustaruutiaseharrastusta lainkaan.

67 §

Lupien peruuttaminen

Ampuma-aseen, aseososan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa on peruutettava, jos:

2) huoltajat peruuttavat ampuma-aseen, aseososan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan antamista koskevan suostumuksen;

Ampuma-aseen, aseososan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos:

5) luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut ampuma-aseen kantamisen, luonnollinen henkilö luvanhaltijana ei ole 53 a §:ssä tarkoitetulla tavalla osoittanut käyttävänsä 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta 43 §:n 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa mainittuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen tai ampuma-aseen hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämätöntä; taikka

Pykälässä 67 § ei ole huomioitu perustuslailla turvatun omaisuuden suoja, eikä voimassaolevan oikeuskäytännön vaikutuksen suhdetta säädettyyn viiden vuoden välein tapahtuvaan harrastuksen todistamiseen liittyen.

Kyseisestä pykälästä, laista, tai lain esitöistä, ei myöskään selviä voidaanko lupa peruuttaa, tai jättää uusimatta, siinä tapauksessa että esitetty näyttö viiden vuoden aikana tapahtuneesta harrastuksesta, yhdessä ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen kanssa ei tyydytä lupaviranomaista.

67 § kohdan 5 ja 53 a § perusteella (= harrastusnäyttö viiden vuoden välein) pistoolin tai revolverin omaava ammunnan harrastaja on vaarassa menettää harrastusvälineensä, ellei lupaviranomaisen mielestä näyttö ole riittävä ja käyttö riittävän taajaa.

On huomattava, ettei muu ammutaharrastus (haulikko, kiväärit, ilma-aseet) riitä näytöksi vaan näytön on oltava kyseisellä aseella harrastettavan kilpa-ampumaurheilulajin harjoittelu. Harrastuksen painopisteen suuntautuminen vaikkapa haulikkoammuntaan johtaa pistooli- tai revolveriluvan menetykseen vaikka harrastus jatkuisikin satunnaisesti myös yhdenkäden aseilla ja vaikka mitään rikkeitä ei olisi.

Kaikilla niillä harrastajilla, jotka eivät osallistu juuri luvan aseella ammuttaviin kilpailuihin tulee näytön osoittaminen lakiesityksen perusteluissa esitetyllä taajuudella olemaan erittäin vaikeaa. Henkilöt tulevat olemaan näytön antamisen ja tasa-arvoisuuden kannalta hyvin epätasa-arvoisessa asemassa asuinpaikasta riippuen.

Todettakoon, ettei Suomessa ole aseenkantolupaa. ("lopettanut tilapäisesti aseososan kantamisen") On sen sijaan "hallussapitolupa". Kyseessä lienee huolimattomuusvirhe ja päällekkäinen voimassa olevan säädöksen 5) kohdan " - - tai ampuma-aseososan hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämätöntä"-kanssa.

67 b §

Ampuma-asekouluttajalle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä raukeaa, kun ampuma-asekouluttaja kuolee tai hyväksyntää hakenut yhdistys lakkaa.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä on peruutettava, jos yhdistys tai ampuma-asekouluttaja sitä pyytää.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä voidaan peruuttaa 67 §:n 2 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuun perusteisiin. Hyväksyntä voidaan peruuttaa myös, jos ampuma-asekouluttaja olennaisesti rikkoo hyväksymispäätökseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia taikka jos hän ei enää ole yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen jäsen tai sen palveluksessa. Poliisilaitoksen on ilmoitettava ampuma-asekouluttajaksi hyväksynnän peruuttamisesta kouluttajaksi hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle.

Pykälän 67 b § mukaan ampuma-asekouluttajalle annetun hyväksyntä raukeaa, kun hyväksyntää hakenut yhdistys lakkaa, ja hyväksyntä voidaan myös peruuttaa jos ampuma-asekouluttaja olennaisesti rikkoo hyväksymispäätökseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia, taikka jos hän ei enää ole yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen jäsen, tai sen palveluksessa.

Pykälästä, laista, tai sen esitöistä, ei käy selville voidaanko seuran ampuma-asekouluttajan hyväksyntä siirtää seuraa vaihtavalle (perustuslain mukainen yhdistymisvapaus).

Laista, tai sen esitöistä, ei myöskään käy yksiselitteisesti selväksi mitkä ovat ne hyväksymispäätökseen liitettävät ehdot tai rajoitukset, jotka saattavat johtaa ampuma-asekouluttajan hyväksynnän peruuttamiseen.

Myös kyseisen pykälän suhde muuhun asiaa säätelevään lainsäädäntöön on epäselvä ja puutteellinen.

69 §

Varoitus

Lupaviranomainen ja asevastaavalle, asekeräilijälle tai ampuma-asekouluttajalle hyväksynnän antanut viranomainen voi ampuma-aseen, aseosien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka hyväksynnän peruuttamisen sijasta antaa varoituksen, jos luvan tai hyväksynnän peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta.

Poliisilaitoksen on ilmoitettava ampuma-asekouluttajalle annetusta varoituksesta kouluttajaksi hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle.

89 §

Luovutusilmoitus

Sen, joka luovuttaa pysyvästi toiselle ampuma-aseen tai aseosan, on tehtävä 30 päivän kuluessa luovuttamisesta asiasta ilmoitus (*luovutusilmoitus*) ampuma-aseen tai aseosan hankkimiseen oikeuttaneen luvan antaneelle tai muulle poliisilaitokselle. Äänenvaimentimen luovutuksesta on ilmoitettava vain, jos luovutuksensaajan oikeus hankkia äänenvaimennin perustuu äänenvaimentimelle annettuun hankkimislupaan tai jos luovuttajan hallussapito-oikeus perustuu äänenvaimentimelle annettuun hallussapito- tai rinnakkaislupaan. Ilmoitusvelvollisuus ei koske ampuma-aseiden tai aseosien kaupan harjoittamiseen tai valmistamiseen luvan saaneiden aseelinkeinoharjoittajien välisiä luovutuksia, joissa luovutuksen kohteena on ampuma-ase tai aseosa, jolle ei ole annettu hallussapitolupaa. Ilmoituksessa on mainittava valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot.

103 §

Ampuma-aserikkomus

Joka tämän lain vastaisesti tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

9) tekee ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseosan pysyvästi toimintakelvottomaksi taikka laiminlyö 108 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseosa poliisille,

on tuomittava *ampuma-aserikkomuksesta* sakkoon.

Jos aseosien omistaja, hallussapitoluvan saanut, tai joku kolmas henkilö rikkoo jonkun henkilön, kenen tahansa, ampuma-aseen tai aseosien toimintakelvottomaksi niin hänet tuomitaan sakkorangaistukseen ampuma-aserikkomuksesta.

On jäänyt epäselväksi mikä logiikka tähän sisältyy, miksi oman ampuma-aseen rikkominen on rangaistavaa?

Toisen omaisuuden vahingoittaminen johtaa säännönmukaisesti vahingonkorvausvelvollisuuteen, mutta lain logiikka ampuma-aserikkomustuomiosta on myös tässä tapauksessa hämärä.

110 a §

Sarja- ja tunnistenumero sekä merkinnät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *sarjanumerolla* numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvaa, sarjaan kuulumista osoittavaa juoksevaa tunnistetta, jolla esine voidaan erottaa muista samanlaisista esineistä;
- 2) *tunnistenumera*lolla numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvaa muuta kuin 1 kohdassa tarkoitettua tunnistetta, jolla esine voidaan erottaa muista samanlaisista esineistä;
- 3) *valmistusmerkinnällä* ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä yksilöivää merkintää, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuspaikasta tai -maasta sekä sarjanumerosta;
- 4) *täydennysmerkinnällä* ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä yksilöivää merkintää, joka koostuu tuojan, siirtäjän tai luovuttavan viranomaisen nimestä, Suomen maatunnuksesta ja tunnistenumerallost;
- 5) *tuontimerkinnällä* ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä Suomen maatunnuksesta ja tuontivuodesta koostuvaa merkintää;
- 6) *pakkausmerkinnällä* valmistajan nimestä, valmistuserän numerosta ja patruunoiden kaliiperista koostuvaa patruunoiden pienimmässä myyntipakkauksessa olevaa merkintää.

Valmistusmerkintä on määritelty merkinnäksi, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuspaikasta tai -maasta sekä sarjanumerosta. Esimerkiksi tällainen merkintä voisi olla Browning X-bolt metsästyskiväärissä **Miroku Firearms Mfg. Japan ABC1234**, Franchi-haulikossa **Benelli Armi Spa. Italy ABC1234**, Tikka metsästyskiväärissä **SAKO LTD Finland ABC1234** jne.

On huomattava, että kyseisen pykälä määrittelee merkinnän olevan yksi merkintä, eikä siis riitä, että tämän valmistusmerkinnän tiedot löytyvät aseesta jakaantuneena useaan eri merkintään, kuten vallitseva käytäntö on tällä hetkellä lähes kaikkien valmistajien tuotteissa.

Kyseinen pykälä tarkoittaa käytännössä sitä että kotimaisen teollisuuden on muutettava aseiden leimausmenettelyään ja että Suomeen tuotaviin aseisiin on jatkossa jo olemassa olevien merkintöjen lisäksi leimattava tällainen yksi pitkä merkintä. Yhtä pitkää säädöksen mukaista merkintää ei nykyisellään ole valmiina missään aseesta.

On myös huomioitava että direktiivi ei edellytä merkinnän olevan lakiesityksen tekstin mukaisesti olevan yksi merkintä vaan hyväksyy myös nykyisen yleisen käytännön jatkamisen (2008/51/EY, 4 artikla, kohta 2 b).

Pykälässä 110 a § määritellään, että valmistusmerkinnät, täydennysmerkinnät ja tuontimerkinnät on merkittävä aseeseen näkyvään paikkaan. Nykyisessä käytännössä kaikki valmistajat ovat pyrkineet sijoittamaan merkinnät niin, että niiden tarkastaminen on mahdollista sekunneissa, mutta merkinnät eivät mahdollisuuksien mukaan olisi "näkyvissä".

Esimerkkeinä vaikkapa päällekkäis- tai rinnakkaispiipuiset haulikot, joissa sarjanumero on hyvin tyypillisesti avausvivun alla ja mahdolliset piippujen numerot piippujen alapinnalla siten, että ne jäävät kootussa aseessa piiloon etutukin

peittämiksi. Molemmissa tapauksissa merkinnät ovat nykyisinkin tarkastettavissa sekunneissa.

Kyseisessä pykälässä ollaan Suomeen aselainsäädäntöön luomassa merkintätapaa, joka lisää kustannuksia ja tulee olemaan poikkeava vallitsevasta käytännöstä ja siten tulee aiheuttamaan lukuisia tulkinnallisia ongelmia, jotka eivät lisää käytännön aseturvallisuutta.

110 b §

Merkintöjen tekeminen

Ampuma-aseen valmistajan on valmistuksen yhteydessä tehtävä ampuma-aseeseen valmistusmerkintä. Valtion viranomaisen, joka luovuttaa pysyvästi yksityiseen käyttöön ampuma-aseen, jossa ei ole valmistusmerkintää, on ennen luovutusta tehtävä siihen täydennysmerkintä.

Asealan elinkeinonharjoittajan, joka tuo tai siirtää pysyvästi Suomeen ampuma-aseen, jossa ei ole valmistusmerkintää, on ennen asean kauppaa laskemista tai luovuttamista tehtävä siihen täydennysmerkintä. Muun kuin asealan elinkeinonharjoittajan on toimitettava tällainen ampuma-ase ennen hallussapitoon oikeuttavan luvan hakemista Poliisihallitukselle täydennysmerkinnän tekemistä varten.

Asealan elinkeinonharjoittajan, joka tuo Suomeen pysyvästi ampuma-aseen, on ennen asean kauppaa laskemista tai luovuttamista tehtävä aseeseen tuontimerkintä. Muun kuin asealan elinkeinonharjoittajan on ennen hallussapitoon oikeuttavan luvan hakemista toimitettava pysyvästi Suomeen tuotu ampuma-ase Poliisihallitukselle tuontimerkinnän tekemistä varten.

Patruunoita kaupallisessa tarkoituksessa valmistavan on tehtävä pakkausmerkintä patruunoiden pakkaamisen yhteydessä.

Poliisihallitus voi antaa luvan poiketa velvollisuudesta tehdä merkintä, jos merkintä alentaisi keräilyllisesti arvokkaan ampuma-aseen arvoa.

Pitkälle valmistusmerkinnälle tulee olemaan hyvin vaikea löytää paikkaa aseesta. Pitkälle leimalle luonnolliselta tuntuva paikka, asean piippu, ei ole merkintäpaikkana kovinkaan sovelias. Piippu on aseessa kuluva osa, joka vaihdetaan aktiiviampujien aseisiin useaan kertaan ennen kuin muu ase on loppuun käytetty.

110 a § määritelty täydennysmerkintä on vastaavalla tavalla hyvin pitkä merkkikoodi kuten valmistusmerkintäkin. Ottaen huomioon säädösehdotus ”näkyvä paikka” ja se että aseessa jo on sen valmistajan alkuperäiset merkinnät, tulee soveliaan paikan löytäminen merkinnän tekemiseksi olemaan vielä valmistusmerkintääkin vaikeampaa. On syytä huomata, että maahantuoduissa aseissa ei tule olemaan säädöksen mukaista valmistusmerkintää valmiina, vaikka merkinnän tiedot löytyisivätkin useampaan merkintäleimaan jakaantuneina.

110 c §

Merkintöjen poistaminen tai muuttaminen

Ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumeroa sekä valmistus-, täydennys-, tuonti- ja pakkausmerkintää ei saa poistaa eikä muuttaa ilman Poliisihallituksen merkinnän selventämiseksi tai parantamiseksi antamaa lupaa.

Esimerkiksi aseseppä, jolla on 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa ampuma-aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuttamiseen, ei saa lakiehdotuksen perusteella vahventaa alkuperäistä merkintää esimerkiksi, jos uudelleensivistystyön yhteydessä alkuperäisen merkinnän luottavuus on vaarassa.

Viitaten myös Eduskunnan Oikeusasiamiehen esille ottamien aselupien käsittelyaikoihin, on luultavaa että sisäasiainministeriön lupakäsittely kestäisi useita viikkoja, jonka ajan huoltotyö on keskeytyksissä.

On edelleen luultavaa, että lupaprosessi ei tulisi olemaan maksuton, sillä kyseiselle lupaprosessille ei ole edes ilmoitettu kustannusarviota.

112 b §

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen

Ampuma-aseen saa tehdä pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseosen pysyvästi toimintakelvottomaksi vain ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa ampuma-aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuttamiseen. Elinkeinonharjoittajan on annettava pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekemisestä todistus.

114 §

Ilmoitusvelvollisuus ja ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä

Lääkärillä on velvollisuus ja muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, jonka hän potilastietojen ja henkilön tapaamisen perusteella katsoo perustellusta syystä olevan terveydentilansa tai käyttäytymisensä perusteella sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseosaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Ilmoituksen tulee sisältää sopimattomuutta koskeva kannanotto perusteluineen.

Muita kuin ampuma-aseen, aseosen, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka tässä laissa tarkoitetun hyväksynnän saaneita henkilöitä koskevat ilmoitukset on viivytyksettä hävitettävä. Ilmoitukset, jotka koskevat luvan tai hyväksynnän saaneita henkilöitä, on toimitettava asianomaisen lupaviranomaisen käsiteltäviksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä ilmoitusmenettelystä, ilmoitusten sisällöstä sekä ilmoitusten käsittelyyn oikeutetusta poliisin henkilöstöstä.

Pykälässä 114 § asetettu lääkärin, sekä muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusvelvollisuutta koskeva säädös on perusoikeudellisesti merkittävä ja siksi tulee huomioida se tosiasiallinen seikka, että hallintovaliokunta muutti lääkärin ilmoitusoikeuden velvollisuudeksi, vasta sen jälkeen kun kyseinen mietintö oli ensin käsitelty perustuslakivaliokunnassa. Tällä menetetyllä toimittiin siis perustuslaissa edellytetyn lainsäätämisyjärjestyksen vastaisesti, koska nyt laissa säädetty ilmoitusvelvollisuus puuttuu kansalaisten yhdenvertaisiin oikeuksiin.

Pykälän 114 § kuvaus arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä on myös hyvin epäselvä, kun todetaan että "*Muita kuin ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisten vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka tässä laissa tarkoitetun hyväksynnän saaneita henkilöitä koskevat ilmoitukset on viipymättä hävitettävä*", ja heti seuraavassa lauseessa kuitenkin todetaan että "*Ilmoitukset, jotka koskevat luvan tai hyväksynnän saaneita henkilöitä, on toimitettava asianomaisen lupaviranomaisen käsiteltäväksi*", jolloin kyseisestä epäselvyydestä muodostuu sovellettuna perusoikeuksia rikkova seikka.

Tämä oikeudellisesti erittäin merkittävä seikka on myös jätetty tässä pykälässä tarkoin sääntelemättä ja henkilötietolain mukaisten arkaluonteisten tietojen käsittelysäännökset, joista on tarkoitus säännellä valtioneuvoston asetuksella tehtäväksi, ovat myös perusoikeussäännöksiä, sekä henkilötietolain määräyksien vastaista.

Lääkärin ja terveydenhuollon muun henkilökunnan salassapitovelvollisuus on perustuslain 10 §:n suojaamaan yksityisyyden ydinaluetta. Se lienee ihmiskunnan vanhimpia yleisesti hyväksytyjä ja kaikkia kansalaisia koskeva salassapitovelvollisuus, jota voidaan loukata vain poikkeuksellisen painavista syistä.

Onko oikein, että aseenomistajasta on oikeus antaa ilmoitus, vaikka hän ei ole syyllistynyt rikokseen, mutta vastaavasti vieroitushoitoon hakeutuvasta huumeiden käyttäjästä ei saa antaa tietoja poliisille, vaikka kyseinen henkilö on syyllistynyt rikokseen käyttäessään ja pitäessään hallussa, mahdollisesti myös levittäessään huumeita?

Suomessa tunnetuin rajoitus salassapitovelvollisuudesta koskee henkilön sopivuutta auton kuljettajaksi. Siinä velvollisuus ilmoittaa sopimattomuudesta on säädetty yksinomaan lääkäreille. Aselain muutos lakkauttaisi salassapitovelvollisuuden kaikkien terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta.

Terveydenhoidon ammattihenkilöiden ammattinimikkeitä Suomessa ovat esimerkiksi:

Apuvälineteknikko , Bioanalytikko / Laboratoriohoitaja , Ensihoitaja , Fysioterapeutti , Geronomi , Hammaslaborantti , Hammaslääkäri , Hammasteknikko , Hieroja , Jalkaterapeutti , kiropraktikko ,koulukuraattori , Kätilö , Lähihoitaja, asiakaspalvelu ja tietohallinta / Vastaanottoavustaja, Lähihoitaja, ensihoito / Lääkintävahtimestari-sairaankuljettaja , Lähihoitaja, kuntoutus , Lähihoitaja, lasten ja nuorten hoito ja kasvatustyö / Lastenhoitaja , Lähihoitaja, mielenterveys- ja päihdetyö / Mielenterveyshoitaja, Lähihoitaja, sairaanhoito ja huolenpito / Perushoitaja ,

Lähihoitaja, suu- ja hammashoito / Hammashoitaja , Lähihoitaja, vammaistyö , Lähihoitaja, vanhustyö , Lääkäri , Naprapaatti , Optikko , Osteopaatti , psykiatri, psykologi , Puheterapeutti , Ravitsemusterapeutti , Röntgenhoitaja , sairaala-apulainen, Sairaanhoidaja , Suuhygienisti , Terveystieteiden hoitaja , Toimintaterapeutti , Välinehuoltaja ,Ylihoitaja ja niin edelleen.

Useimpien näiden henkilöiden työhön ei kuulu mitään sellaista, joka toisaalta pätevoittäisi hänet arvioimaan, ja toisaalta antaisi hänelle edes mahdollisuuden arvioida henkilön kelpoisuutta aseenomistajaksi.

Salassapitovelvollisuuden lakkauttaminen tässä laajuudessa aiheuttaa erittäin suuren vaaran, että poliisille tehdään aiheettomia ja myös ilkivaltaisia ilmoituksia, ja loukkaa näin törkeästi aseenomistajien oikeusturvaa. Tätä vaaraa korostaa, että lain ja sen perustelujen mukaan ilmoitus voisi olla hyvin ylimalkainen, itse asiassa pelkkä väittämä ilman perusteluja. Päätösten perustelemisesta yms. annetuissa säädöksissä ei allekirjoittajan ammattinimikkeen katsota olevan perustelu.

Lain tekstistä ja sen perusteluista ilmenee, että jokainen ilmiänto johtaisi automaattisesti selvityksiin henkilön sopivuudesta aseene omistajaksi. Poliisin normaali tapa tällaisissa tapauksissa on ensin takavarikoida aseet ja sitten tutkia oliko siihen aihetta. Prosessi kestää usein luokkaa vuoden siinäkin tapauksessa, ettei asiaa jouduta ratkaisemaan hallinto-oikeuksissa.

Vaikka seuraamukset jokaisesta ilmiannosta olisivat siis aseenomistajalle hyvin merkittävät, laissa ja sen perusteluissa ei mainita mitään ilmiannon kohteen oikeudesta saada tietoa siitä, kuka ilmiannon teki ja millä perusteella. Koska muuta ei esitetä säädettäväksi niin tarkoitus lienee, että asia jää yksinomaan poliisin tietoon.

Näin ollen aseenomistajista voitaisiin tehdä aiheettomia, vääriä ja myös yksinomaan vahingoittamisen tarkoituksessa ilmiäntoja, ilman että ilmiäntajalla olisi mitään vaaraa joutua toimistaan vastuuseen.

Lakiesitys loukkaa yksityisyyttä ja perustuslain 21 § mukaista oikeusturvaa. Euroopan ihmisoikeussopimus velvoittaa jäsenmaansa antamaan kansalaisilleen tehokkaan oikeussuojan kansallisen viranomaisen edessä oikeuksien ja vapauksien loukkauksia vastaan, myös siinä tapauksessa että loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt (artikla 13).

Lakiesitys nimenomaan pyrkii siihen, ettei aseene omistajalla olisi paitsi yksityisyyden, myöskään perustuslain 21 § ja EIS:n 13 artiklan määräämää suojaa.

Lain perusteluihin on kirjattu paikkansa pitämättömiä väitteitä, kuten (HE s. 57): "Ilmoitukset sisältäisivät lääkärin johtopäätöksen, että henkilö ei täytä ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijalle asetettuja terveysvaatimuksia". Tosiasiassa lakiesitys perusteluineen ei sisällä mitään tällaista, sehän päinvastoin antaa monin verroin lääkärikuntaa suuremmalle ammattikunnalle oikeuden esittää väitteensä ilman perusteluja.

Yhdessä 45 §:ssä esitetyn kanssa (poliisin oikeus päästä käsiksi aseluvan hakijan terveystietoihin) säädös asettaa Suomen 670 000 aseluvan haltijaa muihin kansalaisiin nähden niin eriarvoiseen asemaan, että se loukkaa syvästi myös perustuslain kulmakiveä, 6 §:ää: "Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä". Tätä perusoikeutta ei voi lailla heikentää.

Edellä esitetyillä perusteilla ei voida hyväksyä myöskään esitystä poliisilain 35 §:n muuttamiseksi.

On myös tärkeää huomata että lääkärin ilmoitusoikeus muutettiin hallintovaliokunnassa ilmoitusvelvollisuudeksi, vasta sen jälkeen kun kyseinen mietintö oli ensin käsitelty perustuslakivaliokunnassa.

Toimittiinko tällä menetetyllä perustuslaissa edellytetyn lainsäätämisyjärjestyksen vastaisesti, koska nyt laissa säädetty ilmoitusvelvollisuus puuttuu käsityksemme mukaan kansalaisten perustuslaillisiin oikeuksiin, joihin myös perustuslakivaliokunta oli ottanut kantaa ?

Hallintovaliokunnan tehtävänä ei myöskään ole ottaa kantaa perusoikeuksia käsitteleviin kysymyksiin, jotka kuuluvat perustuslakivaliokunnalle.

Sitaatti Perustuslakivaliokunnan lausunnon ilmoitusoikeutta käsittelevästä osiosta (**PeVL 18/2010 vp**): "Lääkärillä ja muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ampuma-asekierroituksen 114 §:n 1 momentin mukaan perustellusta syystä oikeus salassapitosäännösten estämättä tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseensa osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

....

Lääkärin ja muun terveydenhuollon ammattihenkilön ja sotilasviranomaisen ilmoitusoikeudella pyritään varmistamaan, ettei ampuma-aseita ole henkilöllä, jotka voivat niillä aiheuttaa itselleen tai toisten hengelle ja terveydelle vaaraa. Ilmoitusoikeudelle on painava yhteiskunnallinen tarve ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet.

Lääkärin ja muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeutta koskeva 114 §:n 1 momentti on muotoilultaan varsin epätasainen. Säännöksestä ei ilmene, mitä "sopimattomuudella" tarkoitetaan ja miten sitä arvioidaan. Lain 45 §:n 1 momentin perusteella voi päätellä, että arvioinnin lähtökohtina on henkilön terveydentila ja käyttäytyminen. Säännöksen perusteluista ilmenee, että lääkäriä ja muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ilmoitusoikeus, kun heillä on potilastietojen ja henkilön tapaamisen perusteella perusteltu syy arvioida henkilön saattavan olla itselleen tai toiselle vaarallinen. Myös sotilasviranomaisen ilmoitusoikeutta koskeva säännösehdotus on epätasainen, sillä säännöksestä ei mitään osin ilmene, mitä "sopimattomuudella" tarkoitetaan, mihin arvio sopimattomuudesta perustuu ja mitä tietoja ilmoitus sisältää.

Koska kysymys on yksityiselämän suojaan kuuluvista tiedoista, on ehdotettuja säännöksiä täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen vuoksi olennaisesti täsmennettävä, jotta lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Säännöksestä on käytävä ilmi ilmoitusoikeuden edellytykset, ilmoituksen sisältö ja ilmaisu "saattaa olla sopimaton" on muutettava perusteluissa käytettyyn muotoiluun "perusteltua syytä katsoa olevan sopimaton".

Sitaatti Hallintovaliokunnan mietinnöstä (**HaVM 16/2010 vp**): "Valiokunta pitää aseturvallisuuden parantamisen kannalta tärkeänä, että lääkäri veloitetaan ilmoittamaan poliisille salassapitovelvollisuuden estämättä henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseensa osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia."

Edellä mainitun perusteella katsomme että Hallintovaliokunta on toiminut vastoin perustuslakivaliokunnan tulkintaa lain perustuslaillisissa kysymyksissä ja siten rikkonut perustuslainmukaista lainsäätämisyjärjestystä sekä EU:n perusoikeuskirjan mukaisia yhtenäisiä perusoikeuksia.

119 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

3) lupien, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemuksen sisällöstä, asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä sekä 45 §:n 4 momentissa tarkoitetusta aktiivisesta harrastuksesta;

7) ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunapakkausten merkitsemisestä sekä ampuma-aseen toimittamisesta viranomaiselle merkinnän tekemistä varten;

Ampuma-aseiden pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseiden osien pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ampuma-aseiden ampumakelvottomaksi tai aseiden osien toimintakelvottomaksi tekemiseen liittyvistä teknisistä vaatimuksista, ampuma- tai toimintakelvottomaksi hyväksymistä tarkoittavasta merkinnästä ja siitä annettavasta todistuksesta sekä ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseiden tai toimintakelvottomaksi tehdyn aseiden osien toimittamisesta tarkastettavaksi.

Hallussapitoluvan hakijan olisi lain 45 §:n mukaisesti esitettävä ampumaharrastuksestaan lain 45 §:n mukaisesti luotettava selvitys. Luotettavaan selvitykseen kuuluu lakiesityksen mukaan "aktiivisen harrastuksen" osoittaminen. Koska aktiivisen harrastuksen osoittaminen on hallussapitoluvan saamisen edellytys, on aktiivisen harrastamisen käsite määriteltävä harrastajien oikeusturvan vuoksi lain tasolla eikä asetuksessa, mihin esitetty 119 § antaa mahdollisuuden.

Kun asia jätettiin asetuksen varaan, hallussapitoluvan saamisen edellytyksiä ei määrittelisikään lainsäätäjän tahto, vaan ne määriteltäisiin erittäin pitkälti muutaman virkamiehen valmistelutyön tuloksena ja ilman parlamentaarista valvontaa, jolla vaarannetaan kansalaisten yhtenäinen oikeusturva.

Lakia tulkittaessa ei tosiasiaa tiedettäisi, millä edellytyksillä ammunnan tai metsästyksen harrastaja voi saada hallussapitoluvan, vaikka juuri tämä on lain perusasioita. Epäkohtaa syventää poikkeuksellinen menettely, lakiesitys ei sisällä asetusluonnosta.

Harrastuksen määrittelyssä on huomioitava harrastamisen olevan vapaa-ajan toimintaa. Ei ole kohtuullista eikä perusteltua edellyttää, että harrastaminen olisi esimerkiksi jokaviikkoista, tai useasti kuukaudessa tapahtuvaa. Tarkastelujakson on oltava tarpeeksi pitkä, esimerkiksi vuosi ja luonnolliset tautot (ulkomaankomennus, pienet lapset yms.) on huomioitava.

Ampumaurheilussa on kyse urheilulajista, ei pelkästä ammuntasuoritteesta, joka on vain osa ampumasuoritetta. Ammuntaharrastukseen ei kuulu vain ampuminen, mikä nykykäytännön perusteella näyttää olevan lupaviranomaisen käsitys, vaan myös kaikki oheistoiminnot, kuten matkat harrastepaikalle, harjoittelu, harjoitteiden laatiminen, huoltotoimet, tuomarointi, mahdollinen patruunoiden lataustoiminta. Harrasteen arvioinnissa on huomioitava myös sääolosuhteet, jos käytössä oleva rata on ulkorata, kuten ehdottomalla enemmistöllä ampujista on.

Edellä esitetty saa tukea hallituksenesityksestä nykyiseksi, vuoden 1998, ampuma-aseiksi (HE 81/1996). Sen alaotsikon "Säätämisyjärjestys" kohdalla todetaan muun muassa seuraavaa: "Monista esitykseen sisältyvistä asioista säädetään nykyisin ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa asetuksessa. Nykyistä säädöstasoa on monilta osin pidettävä erityisesti perusoikeusuudistuksen valossa vääränä. Useimmista nyt asetuksella säädetyistä asioista ehdotetaankin säädettäväksi lailla. Ehdotetussa ampuma-aseissa keskeisessä asemassa on ampuma-aseisiin...liittyvä luvanvaraisuus. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että lupamenettelystä, luvan antamisen ja peruuttamisen...edellytyksistä...tulee ottaa keskeiset perussäännökset lakiin (PeVL 15/1996 vp)".

Uusi aselaki muuntaa aselainsäädäntöä paljon nykyistä epämääräisemmäksi, tarkoittaen osittain paluuta vanhaan aselakiin, jonka uudistamistarpeesta vallitsi 1990-luvulla laaja yksimielisyys.

Tämä laki tulee voimaan 13 päivänä kesäkuuta 2011.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat ampuma-aseisiin, aseiden osiin sekä patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät luvat, ennakkosuostumukset, ase-elinkeinoluvat sekä asekeräilijälle annetut hyväksynnit jäävät ehtoineen voimaan. Edellä 53 a §:ssä tarkoitettu velvollisuus esittää todistus harrastuksesta ei koske luvanhaltijoita, joiden hallussapitolupaa koskeva hakemus on jätetty ennen tämän lain voimaantuloa. Velvollisuutta esittää edellä tarkoitettu todistus ei ole myöskään niillä luvanhaltijoilla, jotka hakevat uutta hallussapitolupaa ennen määräaikaisen hallussapitoluvan voimassaolon päättymistä, jos se päättyy kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa sellaisen aseiden osan hankkineen, jonka hallussapito ei lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan edellyttänyt lupaa, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta hankittava lupa aseiden osan hallussapitoon. Lupa annetaan maksutta ja ilman 45 §:ssä säädettyä luvan antamisen edellytysten arviointia. Luvan hankkimisen sijasta:

- 1) asekeräilijä voi pitää hankkimistaan osista 60 §:ssä tarkoitettua tiedostoa;
- 2) se, jolla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseiden osista kootun ampuma-aseiden hallussapitoon, voi tehdä 70 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kotikuntansa poliisilaitokselle;
- 3) se, jolla on ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttava lupa, voi pitää äänenvaimenninta hallussaan ilman erillistä lupaa tai ilmoitusvelvollisuutta.

Aseen osa on esitettävä 3 momentissa tarkoitettua lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi. Luvan hankkimisen sijasta aseensa osa voidaan luovuttaa sille, jolla on oikeus sen hankkimiseen. Aseen osa voidaan myös luovuttaa poliisille, jolloin se siirtyy lunastuksetta valtion omistukseen.

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa kaupallisessa tarkoituksessa harjoittaa 14 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua asealan elinkeinoa aseensa osilla, jotka eivät ole tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan lain soveltamisalaan kuuluvia, ja jolla ei ole tähän toimintaan tarvittavaa asealan elinkeinolupaa, on hankittava toiminnan harjoittamiseen oikeuttava asealan elinkeinolupa vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Lupa annetaan maksutta.

Ampuma-aseita, aseensa osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevaan lupa- tai valitusasiaan taikka asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskevaan hakemusasiaan, joka on vireillä tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

[HE 106/2010](#) <-- **HUOM!**

HaVM 16/2010

EV 149/2010

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 51/2008/EY ([32008L0051](#)); EUVL N:o L 179, 8.7.2008, s. 5

Ilmoitettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY, muut. 98/48/EY, mukaisesti.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maahanmuutto- ja eurooppaministeri

Astrid Thors

<http://www.aselaki.info/>